

Održana 22. sjednica Upravnog odbora i
7. sjednica Nadzornog odbora Komore

IMPRESUM

**GODINA V / 2005.
BROJ 35**

juli/avgust

Glasnik je zvanično glasilo
Privredne komore
Kantona Sarajevo

Uređuje redakcijski kolegij
u sastavu:

Predsjednik:

Munevera Pahor

Glavni i odgovorni urednik:
mr. Irfan Mehić

Tehnički urednik:

Elvira Baždar

Članovi:

**Latifa Huseinović
mr. Esad Ibišević
Mubera Kadrić,
Rusmira Mandić,
Faruk Podrug,**

Lektor:

Saliha P. Kurtović

Izdavač:

Privredna komora Kantona
Sarajevo, 71 000 Sarajevo,
La Benevolencija br. 8.

Tel: 00387 33/
250-100,

250-101, 250-196

Fax: 00387 33/
250-137, 250-140

Štampa:

Blicdruk, Sarajevo

Na osnovu mišljenja
Federalnog ministarstva
obrazovanja, nauke i sporta
broj 04-15-2875/01, od
07.06.2001. god. ova
publikacija je oslobođena
poreza na promet.

BESPLATAN PRIMJERAK

Opravdan zahtjev za prenos javnih ovlaštenja Komori

*Usvojen polugodišnji obračun za 2005. godinu. I pored nezavidne finansijske
situacije Komora ostvarila sve glavne planirane aktivnosti*

Dana 28.07.2004. godine održana je XXII sjednica Upravnog odbora i VII sjednica Nadzornog odbora Privredne komore Kantona Sarajevo, na kojoj je glavna tema bila rasprava o Polugodišnjem obračunu za 2005. godinu. Konstatovano je da je u odnosu na isti period prethodne godine povećan ukupan prihod za 7% i smanjen ukupni rashod za 4%, ali da je i pored toga ostvaren negativan finansijski rezultat.

Iskazani gubitak u poslovanju Komore je najvećim dijelom prouzrokovan neplaćanjem članarine jednog dijela članova Komore kao i neadekvatnim prenošenjem javnih ovlaštenja sa državnih organa na komore što je značajan izvor prihoda u komorama zemalja kod kojih je članstvo dobrovoljno. Prihodi od članarine u ukupnim prihodima učestvuju sa 71%, a prihodi od usluga na komercijalnoj osnovi 29%, što je znatno iznad prihoda koje ostvaruju komore u razvijenim zemljama tržišne privrede.

Komora je ostvarila sve glavne planirane aktivnosti iz Programa rada za 2005. godinu. Zbog teške finansijske situacije u kojoj se nalazi Komora, u toku mjeseca septembra 2005. godine održaće se vanredna sjednica Skupštine na kojoj će se šire razmotriti problematika poslovanja Komore.

Na prijedlog Nadzornog odbora koji je detaljno pregledao i razmotrio Finansijski izvještaj Komore za 2005. godinu, Upravni odbor je usvojio Izvještaj, uz konstataciju da je Komora u svom poslovanju iskazala visok stepen transparentnosti, racionalnosti i ekonomičnosti.

Upravni odbor oštro kritikovao članove koji nisu izmirili svoje finansijske obaveze prema Komori

Intenzivirana saradnja sa privrednicima iz Turske

U plenarnom dijelu sastanka prisutnima su se obratili **Kemal Grebo**, predsjednik Privredne komore Kantona Sarajevo, **Mahir Hadžiahmetović**, predsjednik Vanjskotrgovinske komore BiH, **Fahretin Geksel**, potpredsjednik Industrijske komore Egejske regije, **Huso Kapić**, predstavnik Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH i **Kemal Baysak**, počasni konzul Bosne i Hercegovine u Republici Turskoj.

Izneseni podaci ukazuju da ekonomska saradnja između dvije zemlje nije primjerena ukupnim političkim, prijateljskim i drugim odnosima koje Bosna i Hercegovina ima sa Republikom Turskom. Ulaganja turske privrede u BiH su skromna i prema raspoloživim podacima direktne investicije iz Turske zauzimaju 12. mjesto u ukupnim stranim ulaganjima u BiH. Spremnost obje strane za povećanje obima ekonomske saradnje iskazivana je i ranije, a posljednji razgovori potvrdili su da se čine značajni pomaci u tom pravcu.

Kao doprinos poboljšanju poslovnih odnosa sa Egejskom regijom potvrda je i uvođenje nove avio-linije za Izmir.

E.B.

Delegacija privrednika iz Izmira početkom jula po drugi put ove godine posjetila je Bosnu i Hercegovinu. U okviru ove posjete u Privrednoj komori Kantona Sarajevo održani su bilateralni razgovori privrednika. Obje strane su iskazale spremnost za uspostavljanjem poslovne saradnje na zajedničkoj proizvodnji i/ili plasmanu proizvoda, posebno iz oblasti metaloprerađivačke industrije, proizvodnje namještaja i prehrambenih proizvoda.

Sarajevo «Evropski region godine»

U posjeti Privrednoj komori Kantona Sarajevo krajem juna boravio je Xavier Tudela, predsjednik organizacije «Evropski region godine» i tom prilikom razgovarao sa mr. Esadom Ibiševićem, direktorom Centra za ekonomske poslove sa inozemstvom.

Kako je gosp. Tudela istakao u razgovoru, namjera im je predstaviti Sarajevo kao Evropski region za 2006. godinu u jednom novom svjetlu, prvo kao multikulturnu sredinu, a zatim posebno kao značajan ekonomski region koji ima šta da ponudi Evropi, uklju-

čujući tu i značajne turističke potencijale kojima raspolaže olimpijski grad Sarajevo.

U toku razgovora prezentirane su glavne aktivnosti kojima se bavi Komora, ekonomske mogućnosti privrede Kantona, spoljnotrgovinska razmjena Kantona sa svijetom, Evropom, susjednim zemljama i zemljama najznačajnijim partnerima.

Također je tom prilikom iskazana spremnost Komore za saradnju na pripremama za uključivanje i podršku ovoj inicijativi Barcelone.

E.Ibišević

Posjeta

Saradnja sa regijom Como

Generalni sekretar Sindikata penzionera Italije Rikardo Pontidìa i njegovi saradnici iz italijanske regije Como, uz prisustvo predsjednika Sindikata penzionera BiH Nusreta Šunjo, posjetili su 27. jula Privrednu komoru Kantona Sarajevo. U razgovorima sa predsjednikom Komore Kemalom Grebom i direktorom Centra za ekonomske poslove sa inozemstvom mr. Esadom Ibiševićem ocijenjeno je da su mogućnosti poslovne saradnje ove dvije regije nedovoljno iskorištene i da se na tom planu može uraditi mnogo više.

Predsjednik Komore je detaljno upoznao predstavnike sindikata sa cjelokupnom privrednom situacijom u Kantonu i državi i uručio im aktuelne razvojne projekte kompanija KS. Kao prioritete razvoja privrede Kantona istakao je proizvodnju i preradu hrane, drvoprerađivačku djelatnost i turizam.

«S obzirom da preko 90 % firmi Kantona Sarajevo čine firme koje zapošljavaju 1-10 radnika dobro bi nam poslužila i iskustva Italijana u formiranju konzorcija malih i srednjih preduzeća, jer su po ovom pitanju u Italiji učinjeni značajni pomaci», kazao je, između ostalog gosp. Grebo.

Gospodin Pontidìa je obećao da će obaviti razgovore sa svim nadležnim subjektima u Comu i upoznati ih sa mogućnostima ulaganja u Kanton.

Usljedio odgovor

U Komoru je 1. avgusta stigao odgovor o obavljenom razgovoru delegacije Sindikata penzionera Italije sa dr. Paolom Santis, predsjednikom Privredne komore Como. U dopisu se izražava zadovoljstvo na ideji za uspostavljanje privredne saradnje između regija Como i Sarajeva, o čemu će se konkretno dogovoriti predsjednici komora.

E. Baždar

Završen Projekat italijanske vlade

“Podrška komorskom sistemu BiH”

Povodom završetka Projekta «Podrška komorskom sistemu BiH» održane su konferencije u Sarajevu, Trstu i Rimu, što je početkom jula rezultiralo potpisivanjem Sporazuma između

komora Italije i Bosne i Hercegovine. Projekat je realizovan uz podršku sredstava vlade i komorskog sistema Italije na osnovu Zakona Italije br. 84/2001.

Rezultati projekta:

- **Stvaranje uslužnih centara u komorama za podršku preduzećima i internacionalizacija preduzeća**

Projekat je obuhvatio prezentaciju usluga centara u italijanskim komorama i edukaciju predstavnika bh. komora za pružanje ovih usluga.

- **Uvođenje jedinstvenog poslovnog registra u komorski sistem BiH**

Projekat je dao snimak postojećeg stanja komora u BiH, vrstu podataka i izvora kao i hardverske i softverske resurse i prijedlog izrade jedinstvenog informacionog sistema komora BiH

Predsjednik Komore Italije, predsjednik Komore Trsta i predstavnik Italijanskog ministarskog vijeća su povodom završnice Projekta prezentirali podršku italijanske vlade revitalizaciji bh. privrede i komorskom sistemu BiH kroz nove projekte i inicijative.

Između ostalog naveden je budžet od 50 miliona eura za buduće projekte italijanske vlade za područje Zapadnog Balkana. Od tog iznosa 20% se odnosi na podršku razvoju BiH. Navedeni su i projekti INTERREG i CARDS putem kojih EU daje podršku BiH.

U avgustu je predložen nastavak Projekta u cilju uspostavljanja jedinstvenog Poslovnog registra firmi u BiH u skladu sa zahtjevima kompatibilnosti poslovnih registara na nivou EU.

R. Mandić

Veliko interesovanje privrednika

Obuka za medijatore

Početakom 2005. godine, SEED (Southeast Europe Enterprise Development), Udruženje medijatora u BiH i Privredna komora Kantona Sarajevo postigli su dogovor o realizaciji seminara Obuka za medijatore, s ciljem da se jedan broj privrednika sa područja Kantona Sarajevo, ali i drugih kantona educira kako bi mogli obavljati poslove medijatora.

Seminar je pobudio veliko interesovanje privrednika, advokata, kantonalnih i federalnih državnih organa i drugih. Umjesto jednog planiranog seminara, organizovana su **4 identična seminara!** Prvi je realizovan u terminu 3-7. mart, drugi 6-10. april, treći 25-29. juni i četvrti seminar 23-27. juli 2005. godine.

Ovim edukacijama je obuhvaćeno 90 polaznika iz 79 privrednih organizacija, međunarodnih organizacija, komora, kantonalnih i federalnih državnih organa (ministarstava, direkcija, instituta, zavoda) advokatskih kancelarija, udruženja građana, opštinskih sudova i banaka (iz nekoliko kantona FBiH).

Koristimo priliku da se zahvalimo našim partnerima SEED-u (Southeast Europe Enterprise Development) i Udruženju medijatora u BiH na uspješnoj saradnji, a svim polaznicima želimo da dobiju certifikat medijatora i da se efikasno uključe u proces medijacije u Bosni i Hercegovini!

F. Podrug

Seminari u septembru

- **Porez na dodatu vrijednost za firme iz oblasti saobraćaja, veza i telekomunikacija – 15. septembar**
- **Međunarodni principi u javnom pribavljanju i pravila konkurentnog nuđenja roba, radova i konsalting usluga – 27. septembar**
- **Porez na dodatu vrijednost za firme iz oblasti tekstilne i kožarske industrije – 28. septembar**
- **Sponzorstva – 29. septembar**

Pozivamo privrednike da prisustvuju ovim seminarima!

Detaljnije informacije možete dobiti na telefone Centra za edukaciju kadrova:

250-117, 250-116, 250-107 ili web stranici Komore:

[www.pkasa.com.ba/Aktuelni seminari](http://www.pkasa.com.ba/Aktuelni_seminari)

GRUPACIJA MIMS SPREMNA ULOŽITI U AGROKOMERC

5 DO 7 MILIONA KM

Grupacija MIMS uskoro bi mogla investirati u pokretanje jednog sektora prehrambene industrije u sklopu Agrokomerca.

U MIMS-u procjenjuju da bi u novom pravnom subjektu pokretanjem novih kapaciteta direktno moglo biti uposleno između 350 i 500 ljudi, dok je procijenjena vrijednost početne investicije u periodu od dvije do tri godine za dio proizvodnih kapaciteta pet do sedam miliona KM.

EMISIJA NOVIH DIONICA OSLOBOĐENJA NAMIJENJENA ZATVORENOJ PRODAJI

Skupština dioničara sarajevskog Oslobođenja, najstarijeg bh. dnevnog lista, donijela je odluku o emisiji novih dionica namijenjenoj zatvorenoj prodaji za unaprijed poznatog kupca, u ukupnoj vrijednosti od dva miliona KM.

Dioničko društvo Oslobođenje emitovat će ukupno 28.776 običnih dionica, nominalne vrijednosti 69,50 KM po dionici. Ponuda za otkup ovih dionica vrijedi u periodu od 15. avgusta do 12. novembra 2005. godine.

Trenutno je većinski vlasnik sarajevskog Oslobođenja slovenačka investiciona skupina KD Group iz Ljubljane koja kontrolira više od 40 posto dionica. Prošle godine u vlasničku strukturu Oslobođenja, također kroz zatvorenu prodaju novih dionica, ušla je Fabrika duhana Sarajevo.

VIJEĆE MINISTARA BIH: PRIJEDLOG ZAKONA O INDI- REKTNOM OPOREZIVANJU

Vijeće ministara BiH utvrdilo je Prijedlog zakona o postupku in-

direktnog oporezivanja, koji je pripremljeno Ministarstvo finansija i trezora BiH. Prijedlog zakona biće upućen u parlamentarnu proceduru po hitnom postupku, a ovim zakonom se uređuje postupak utvrđivanja, naplate i kontrole indirektnih poreza i poreski prekršaji u BiH. Njegovo donošenje podržava funkcioniranje jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH te doprinosi makroekonomskoj stabilnosti i fiskalnoj održivosti BiH.

BH TELECOM: BH MOBILE NOVI NAZIV MOBILNE, A BH LINE FIKSNE MREŽE

Kompanija BH Telecom od 23. jula ove godine značajno mijenja vizuelni identitet svoje fiksne i mobilne mreže. Uz promjenu loga je novi je naziv mobilne mreže BH Mobile, a fiksne mreže BH Telecoma BH Line.

Kao sastavni dio novih usluga je novi račun fiksne mreže BH Telecoma, putem kojeg će korisnicima biti omogućen detaljan uvid u korištene usluge i kontrolu troškova.

SCHIEDER ĆE IPAK OTKU- PLJIVATI DIONICE TVORNI- CE NAMJEŠTAJA STANDARD

Skupština dioničara Tvornice namještaja Standard Sarajevo jednoglasno je usvojila Odluku o sticanju vlastitih dionica. Na osnovu te odluke, većinski vlasnik Standarda, njemački Schieder Group, planira kupovinu vlastitih dionica društva koje ne premašuju vrijednost 10 posto osnovnog kapitala.

SARAJEVO OSIGURANJE PROGLAŠENO NAJBOLJOM OSIGURAVAJUĆOM KUĆOM

Sarajevo osiguranje proglašeno je najboljim osiguravajućim društvom u BiH u 2004. godini u izboru bh. finansijskog magazina

Prizma i konsultanske kuće Reviscon. Nagradu Kristalna prizma u ime Sarajevo osiguranja primio je direktor Midhat Terzić na svečanoj održanoj sredinom jula u hotelu Holiday Inn.

BOSNALIJEK NA KRAJU 2004. GODINE ISKAZAO DOBIT OD 7.575.000 KM

Jedini bosanskohercegovački farmaceutski proizvođač, dioničko društvo Bosnalijek, poslovnu je 2004. godinu završilo sa ostvarenom neto dobiti od 7.575.000 KM. Cjelokupna dobit, prema odluci Skupštine dioničara, bit će raspoređena u fondove rezervi i zadržane dobiti, tako da isplata dividende ove godine nije planirana.

FABRIKA DUHANA SARAJEVO OSTVARILA NETO DOBIT OD 16.668.418 KM

Dioničko društvo Fabrika duhana Sarajevo poslovnu je 2004. godinu završilo sa ostvarenom neto dobiti od 16.668.418 KM. Kako je odlučila Skupština dioničara FDS, četiri miliona KM bit će isplaćeno dioničarima kao dividenda, dodatnih četiri miliona KM će se prebaciti u fond rezervi, dok će se 8.668.418 KM knjižiti kao zadržana dobit.

KONZORCIJ TRI BH. KOMPANIJE SPREMAN ZA GRADNJU TRI HIDROELEKTRANE

Konzorcij za gradnju hidroelektrana Vranduk, Ustikolina i Glavatičevo, koji čine Energoinvest, Hidrogradnja i Intrade Energija, saopštio je da je 8. jula potpisao konzorcijski sporazum za projektovanje i gradnju tih hidroelektrana koncesijom-DBOT sistema. Nakon podnošenja zahtjeva za dodjelu koncesija prema federalnom Zakonu o koncesijama po sistemu DBOT - princip samoinicijativne ponude u 2004., konzorcij je pored garancija Vladi Federacije BiH izrazio spremnost projektovanja i realizacije te investicije vrijedne 300 miliona eura vlastitim snagama.

Procjenjuje se da bi u toku građenja koje bi trajalo tri do četiri godine po jednoj elektrani bilo zaposleno 5.000 do 10.000 radnika, a nakon isteka ugovorenog koncesionog perioda ispravni objekti bi bili vraćeni državi BiH, bez naknade.

GP BOSNA POSLOVNU 2004. GODINU ZAKLJUČILA SA 38.448 KM NETO DOBITI

Građevinsko preduzeće Bosna ostvarilo je na kraju poslovne 2004. godine neto dobit nakon oporezivanja u iznosu od 38.448 KM. GP Bosna je tokom prošle godine ostvarila ukupne prihode u iznosu od 11.837.346 KM, te rashode od 11.782.420 KM.

ENERGOINVEST U NIGERIJU POTPISAO UGOVOR OD 22 MILIONA DOLARA

Kompanija Energoinvest Sarajevo u Nigeriji je potpisala ugovor vrijedan 22 miliona američkih dolara. Riječ je o ugovoru sa nigerijskom kompanijom Energovod, a odnosi se na poslove projektovanja, isporuke opreme, nadzora nad izgradnjom dalekovoda 330 KV - dupli sistem.

Ove poslove realiziraće Energoinvestov Sektor za dalekovode u roku od 14 mjeseci.

POČINJE IZGRADNJA MERCATOR TRGOVAČKO-REKREATIVNOG CENTRA DOBRINJA

Uprava poslovnog sistema Mercator BiH najavila je početak izgradnje Mercator trgovačko-rekreativnog centra Dobrinja čije je otvaranje planirano za 1. decembar ove godine.

Vrijednost investicije u dva nezavisna objekta, Merkator tržišni centar Dobrinja i Sportsku dvoranu Dobrinja iznosi 24 miliona KM, a biće zaposlena 83 radnika.

Po samom dolasku u BiH u asortimanu Merkatorovih centara bh. robe su učestvovala sa 11 odsto, a danas one čine 19 odsto svih proizvoda.

Merkator bi u BiH uskoro trebao imati 15 trgovačkih objekata, sa oko 1.500 zaposlenih.

OSAM MILIONA KM ZA NOVE KAPACITETE SARAJEV-SKE MLJEKARE MILKOS

Predstavnici Raiffeisen banke, Raiffeisen Leasinga i Teloptica potpisali su u Sarajevu ugovor o kreditiranju vrijedan osam miliona KM. Sredstva osigurana ugovorom namijenjena su za finansijsko praćenje investicijskog programa izgradnje novih kapaciteta za preradu mlijeka u Sarajevskoj mljekari Milkos, a program predviđa izgradnju najmodernije mljekare na ovim prostorima. Započetim programom Milkos će dobiti najsavremenije linije za preradu mliječnih proizvoda.

Dio sredstava iz kredita od oko 4,7 miliona KM Teloptic će iskoristiti za nabavku i ugradnju procesne opreme od kompanije APV - Danska.

Sredstva oko 2,4 miliona KM bit će iskorištena za nabavku savremene ULTRA CLEAN linije od kompanije KRONES koja obuhvata sve operacije od automatskog puhanja boca do punjenja mlijeka u potpuno sterilnim uvjetima.

Ulaganja u investicijski program Milkosa iznose 15.582.467 KM.

AIR BOSNA BH AIRLINES USPOSTAVLJA AVIOLINIJU PREMA IZMIRU

Air Bosna BH Airlines uspostavila je avioliniju prema Izmiru i letove ka ovoj destinaciji obavlja dva puta sedmično.

Letovi prema Cirihu počeli su od 1. jula i po dogovorenoj dinamici odvijaju se četiri puta sedmično, po dva leta direktno iz Sarajeva i dva preko Banje Luke.

OTVORENA TERMALNA RIVIJERA ILIDŽA, NAJVEĆA BH. TURISTIČKA INVESTICIJA

Otvaranjem Termalne rivijere Ilidža završena je prva faza investicijskih ulaganja u okviru projekta Terme Ilidža i otvorena vrata najveće turističke investicije u BiH u ovoj godini. Zajednički projekt u kojem su učestvovali Kanton Sarajevo s 10 posto i slovenske Terme Četež s 90 posto predstavlja početak turističkog oživljavanja Ilidže s namjerom da postane atraktivna turistička destinacija kao što je bila i ranije.

Vrijednost projekta je oko 32 miliona KM i u prvoj fazi bit će zaposleno više od 70 radnika. Pored termalnog vodenog parka, vizija Terme Ilidža je izgradnja hotelskog kompleksa, kongresnog i wellness centra.

Termalna rivijera Ilidža na površini nešto manjoj od 15 hektara nudi 5.631 kvadratni metar termalnih vodenih površina. Tu su jedan zatvoreni i dva vanjska bazena s više vodenih efekata, tobogana i drugo. U Termalnoj rivijeri Ilidža očekuju

više od 500.000 posjetilaca godišnje.

SARAJEVSKA PIVARA POKRENULA NOVI POGON ZA PROIZVODNJU SOKOVA

Sarajevska pivara pokrenula je novi pogon za proizvodnju prirodnih voćnih sokova Sok plus kapaciteta 8.000 flašica od dva decilitra na sat, u što je uložila dva miliona KM. Na taj način ova kompanija je otvorila 25 novih radnih mjesta. Sokovi su namijenjeni za ugostiteljstvo i domaćinstvo, a proizvode se u pet okusa: jabuka, narandža, crveni multivitamin, jagoda i koktel (marelica, breskva, jabuka). U planu je otvaranje pogona za pakovanje ovih sokova u tetrapak-ambalažu.

Sokovi su sto posto prirodni bez konzervansa i šećera, a kod proizvodnje je primjenjen sistem pasterezacije. Na tehnološkoj liniji primjenjena je metoda vrućeg punjenja uz visoke temperature pri sterilizaciji svih dijelova koji dolaze u kontakt sa samim sokom.

KJKP TOPLANE

Kantonalno javno komunalno preduzeće Toplane uspješno je implementiralo sistem upravljanja kvalitetom, okolinom i zaštitom zdravlja i sigurnosti u skladu sa zahtjevima standarda ISO 9001:2000, ISO 14001:2004 i OHSAS 18001:1999.

SARAJEVSKA PIVARA D.D.

Sarajevska pivara d.d. razvila je i sprovela sistem upravljanja kvalitetom i okolinom i HACCP sistem prema međunarodnim standardima EN ISO 9001:2000, ISO 14001:2004 i prema Codex Alimentarius.

MEDICOP

U Centru "Skenderija" u periodu od 18. do 21. septembra 2005. godine održaće se VII Međunarodni sajam medicine i medicinske opreme - "MEDICOP".

Nova zakonska regulativa

juli-avgust

BOSNA I HERCEGOVINA

- Zakon o konkurenciji ("Sl. glasnik BiH", broj 48/05)
- Zakon o izmjeni Zakona o carinskoj tarifi BiH ("Sl. glasnik BiH", broj 48/05)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu u institucijama BiH ("Sl. glasnik BiH", broj 48/05)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama u BiH ("Sl. glasnik BiH", broj 48/05)
- Zakon o prijenosu poslova medijacije na Udruženje medijatora ("Sl. glasnik BiH", broj 52/05)
- Zakon o izmjeni Zakona o javnim nabavkama BiH ("Sl. glasnik BiH", broj 52/05)
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja carine pod posebnim uslovima ("Sl. glasnik BiH", broj 52/05)
- Pravilnik o carinskim obilježjima ("Sl. glasnik BiH", broj 52/05)
- Pravilnik o primjeni Zakona o PDV-u ("Sl. glasnik BiH", broj 52/05)
- Uputstvo o procedurama uvoza, izvoza i tranzita u prometu proizvodima i tehnologijama dvojne namjene ("Sl. glasnik BiH", broj 56/05)

FEDERACIJA BiH

- Zakon o vještacima ("Sl. novine F BiH", broj 49/05)

Pripremila S. Operhal

KANTON SARAJEVO

STANJE PRIVREDE SA POSEBNIM OSVRTOM NA VANJSKOTRGOVINSKU RAZMJENU

I - OPŠTI DIO

- ◆ Na prostoru Kantona Sarajevo ima više organa i institucija koje se bave pojedinim pitanjima iz sfere privrede, ali **Komora je jedina institucija u Kantonu Sarajevo koja redovno prati i razmatra stanje i aktuelne probleme privrede u cjelini.**

Kakav tretman ima privreda kod nadležnih državnih organa najbolje ilustruje podatak da je u ovoj godini jedino Općinsko vijeće Novog Grada održalo tematsku sjednicu Vijeća posvećenu stanju i problematici privrede u Općini Novi Grad. S obzirom na vrlo tešku situaciju u privredi i velike probleme u sektoru zapošljavanja, **svi organi i institucije u Kantonu Sarajevo** u čijoj nadležnosti se nalazi privredna problematika **trebali bi redovno razmatrati stanje privrede**, utvrđivati konkretne mjere na prevazilaženju prisutnih problema u radu i poslovanju privrednih subjekata, te pratiti realizaciju uvrđenih zadataka.

- ◆ Statistički podaci na osnovu kojih se prati i analizira stanje privrede su **nepotpuni i nekonzistentni.**

U njima se tretira stanje po pojedinim privrednim oblastima sa velikim vremenskim razmacima. Tako npr. posljednji raspoloživi podaci obuhvataju kretanja industrijske proizvodnje i spoljnotrgovinske razmjene za period I-VI 2005. godine, prometa u trgovini i saobraćaju I-V 2005., ugostiteljstva I-III 2005., a za kretanja u građevinarstvu Kantona uopšte nema podataka za 2005. godinu. Podaci o spoljnotrgovinskoj razmjeni su najažurniji i najobuhvatniji zahvaljujući informacionom sistemu Vanjskotrgovinske komore BiH koja ove podatke prati i objavljuje redovno i cjelovito sa svim najvažnijim parametrima za sve nivoe državne strukture.

Stoga je nužno u okviru statističkih agencija obezbijediti i usaglasiti statističke podatke po svim ključnim parametrima na osnovu kojih se prati i analizira sta-

nje privrede i to za fiksno određeni vremenski period.

- ◆ Finansijski rezultati poslovanja privrede se javno ne objavljuju, što umanjuje vrijednost i značaj prezentiranih analiza o stanju privrede.

Federalna agencija za finansijske, informatičke i posredničke usluge prema Odluci Vlade Federacije BiH prima završne račune privrednih subjekata, naplaćuje određenu naknadu za prijem, kontrolu i ovjeru obračuna, ali javno ne publikuje finansijske pokazatelje, a za pojedinačne zahtjeve o ustupanju finansijskih pokazatelja traži enormno visoku cijenu. Tako visoku cijenu (4 KM po privrednom subjektu) Komora u ovom trenutku nije u stanju da plati. Postavlja se pitanje kakva je bila svrha donošenja Odluke da se periodični i završni računi privrednih subjekata predaju ovoj Agenciji? Komora nema informaciju ko koristi te podatke i u koje svrhe?

II - KLJUČNI PARAMETRI

Stanje privrede može se vidjeti iz prezentiranih podataka u ključnim područjima djelovanja.

- ◆ **Obim industrijske proizvodnje** u Kantonu Sarajevo je za šest mjeseci ove godine niži za 4,7% u odnosu na prosječnu proizvodnju u 2004. godini. U Federaciji BiH rast industrijske proizvodnje iznosi 1,3 indeksna poena. Najveći pad industrijske proizvodnje u KS zabilježen je u proizvodnji tekstila, proizvodnji medicinskih preciznih optičkih instrumenata i proizvodnji proizvoda od metala (osim mašina), dok je najveći rast zabilježen u proizvodnji namještaja, metala, galanterije i obuće, te proizvodnji električnih mašina i aparata.
- ◆ **Promet u trgovini na malo** u periodu I-V 2005. godine iznosio je 378,9 miliona KM, što je 32% ukupno ostvarenog prometa u Federaciji BiH i veći je za 23,2% u odnosu na isti period prethodne go-

dine. U Federaciji BiH rast prometa u trgovini na malo za isti period iznosio je 40,5%.

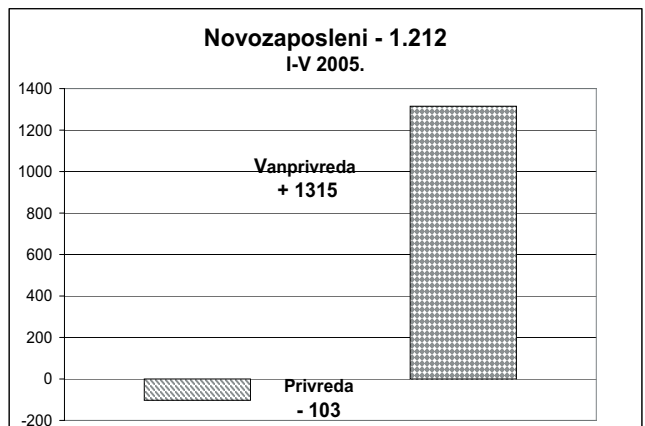
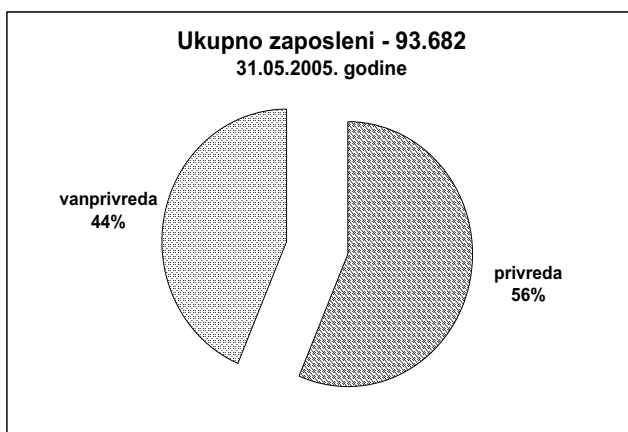
- ◆ **Prihodi u turizmu** za period I-VI 2005. godine iznosili su 11,9 miliona KM i veći su za 7,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupan broj turista iznosio je 56.453 što je 58,5 % od ukupnog broja turista Federacije BiH. Odnos domaćih i stranih turista izražen u procentima u Kantonu Sarajevo iznosi 31/69, a u Federaciji BiH 48/52.
- ◆ **Promet u ugostiteljstvu** za period I-III 2005. godine ostvaren je u iznosu od 9,3 miliona KM, a to je 52,3% ukupno ostvarenog ugostiteljskog prometa u Federaciji BiH. U Kantonu Sarajevo zabilježen je porast prometa za 5,6%, a u Federaciji BiH smanjenje prometa za 1,4%.
- ◆ **Cestovni prevoz roba** za period I-V 2005. godine porastao je za preko tri puta i njegovo učešće u Federaciji BiH iznosi 10,9%. U istom periodu smanjen je prevoz roba u cestovnom prometu u Federaciji BiH za 11,1%. Broj prevezenih putnika u Kantonu Sarajevo je smanjen za 0,4%, a u Federaciji BiH za 1,2%.
- ◆ U Kantonu Sarajevo krajem V/2005. godine bilo je registrirano **93.682 zaposlenih**, a to je 24,0% od ukupno zaposlenih u Federaciji BiH. U ovom periodu broj zaposlenih u Kantonu Sarajevo je veći za 3,1%, a u Federaciji BiH za 0,5% u odnosu na prosjek 2004. godine. Od ukupnog broja zaposlenih na **zaposlene u privredi otpada 52.727 ili 56,3%, a na zaposlene u vanprivredi 40.955 ili 43,7%**. U istom

periodu registrirano je **64.658 nezaposlenih lica**, što iznosi 19,5% od ukupnog broja nezaposlenih lica u Federaciji BiH.

U odnosu na stanje 1.1.2005. godine za pet mjeseci ove godine broj zaposlenih radnika je porastao je za **1.212**, od čega je u privredi smanjeno za 103 radnika, a u vanprivredi povećano za 1315 radnika. Istovremeno, u posmatranom periodu povećan je broj nezaposlenih lica za **947 što je za 22 %** manje u odnosu na povećanje broja zaposlenih radnika.

- ◆ **Prosječna neto plaća** u Kantonu Sarajevo krajem maja 2005. godine iznosila je 687,04 KM i veća je za 5% u odnosu na prosječnu plaću 2004. godine. U odnosu na Federaciju BiH, neto plaća u Kantonu Sarajevo veća je za 23,8%.
- ◆ **Troškovi života** u Kantonu Sarajevo, za period I-VI porasli su za 2,1%, a u Federaciji BiH za 1,6%, dok su cijene na malo porasle za 2,6% u Kantonu Sarajevo, a 1,7% u Federaciji BiH.

SPOLJNOTRGOVINSKA RAZMJENA SA STANJEM I-VI 2005. GODINE

	BiH	FBiH	U milionima KM KANTON SARAJEVO
Ukupan izvoz	1.784,6 KM	1.263,2 KM	270,8 KM
Ukupan uvoz	824,3 KM	3.415,7 KM	1.264,8 KM
Obim ukupno	6.608,9 KM	4.678,9 KM	1.535,6 KM
Saldo	- 3.039,6 KM	- 1.792,5 KM	- 994,0 KM
Pokrivenost	37,0 %	37,0 %	21,41 %
Rast izvoza	31,16 %	29,34 %	9,03 %
Rast uvoza	13,39 %	17,46 %	19,12 %
Rast ukupnog obima spoljtrg.razmjene	17,7 %	20,1 %	17,2 %

U ukupnoj robnoj razmjeni BiH sa svijetom učešće privrede Kantona Sarajevo iznosi 23,23 %, a u Federaciji BiH 32,82 %.

U posmatranom periodu **učešće privrede Kantona Sarajevo u izvozu BiH iznosi svega 15,17 %, a u izvozu Federacije BiH 21,44 %.**

U uvozu BiH Kanton Sarajevo učestvuje sa 26,22 %, a u Federaciji BiH sa 37,03 % .

Istovremeno, **pokrivenost uvoza izvozom** na nivou Kantona je **samo 21,41 %** i manja je za 1,98 % u odnosu na isti period 2004.god. Ovo smanjenje stepena pokrivenosti uvoza izvozom uzrokovano je povećanjem uvoza robom privrede Kantona Sarajevo za 19,1 % u odnosu na isti period prethodne godine, što se može tumačiti padom domaće proizvodnje i smanjenjem ponude domaćih proizvoda.

Značajno je napomenuti da je Kanton Sarajevo u posmatranom periodu uvezaio mlijeka i mliječnih proizvoda za više od 23 miliona KM, iako postoje izgrađeni kapaciteti za preradu mlijeka i mliječnih proizvoda na visokom tehnološkom nivou (Milkos, West milk,...).

Iako je došlo do nominalnog povećanja vrijednosti izvoza privrede Kantona Sarajevo (od 22,4 mil. KM), odnosno povećanje

za 9,03 % u odnosu na isti period prošle godine, ne može se govoriti o nekom značajnijem povećanju izvoza. Ovo tim prije što su ovi pokazatelji na nivou Federacije kao i države BiH daleko veći, pa se s pravom može govoriti o smanjenju izvoznih aktivnosti privrede Kantona u odnosu na kretanja u BiH.

Ipak značaj Kantona Sarajevo u spoljnotrgovinskoj razmeni BiH najbolje se vidi ako se uporede podaci o učešću entiteta u spoljnotrgovinskoj razmjeni, jer Federacija BiH u izvozu BiH učestvuje sa 70,78 %, a RS sa 27,93 %, a u uvozu Federaciji BiH učestvuje sa 70,80 %, a RS 25,95 % u uvozu BiH.

Kanton Sarajevo se približava učešću RS-a (26,48 %) u ukupnoj spoljnotrgovinskoj razmjeni BiH sa svijetom i iznosi 23,23 %.

Pregled spoljnotrgovinske razmjene po Kantonima u Federaciji BiH:

Izvoz:

1. Kanton Sarajevo = 270,8 mil. KM
  2. Tuzlanski kanton = 268,8 mil. KM
  3. Hercegovačko-neretvanski kanton = 239,2 mil. KM
  4. ZE-DO Kanton = 175,1 mil. KM
  5. Srednje-bosanski kanton = 145,1 mil. KM itd.
- Na ovih pet kantona otpada 87 % ukupnog izvoza Federacije BiH, odnosno 61,6% ukupnog izvoza BiH.

raciji BiH, odnosno 61,6% ukupnog izvoza BiH.

Uvoz :

1. **Kanton Sarajevo = 1264,8 mil. KM**
2. Tuzlanski kanton = 480,3 mil. KM
3. Hercegovačko-neretvanski kanton = 403,6 mil. KM
4. Zapadno-hercegovački kanton = 355,2 mil. KM
5. ZE-DO kanton = 347,9 mil. KM

Učešće ovih pet kantona u uvozu Federaciji BiH iznosi 83,5 %, a u uvozu BiH 59,1%.

Ostvarenje spoljnotrgovinske robne razmjene (izvoz i uvoz) po glavi stanovnika za period I-VI 2005. godine na nivou Kantona Sarajevo, Federaciji BiH i države BiH je sljedeće:

u KM

	BiH	Federacija BiH	Kanton Sarajevo
Prosječan izvoz po glavi stanovnika	462,13	543,72	674,03
Prosječan uvoz po glavi stanovnika	1.249,24	1.470,17	3.148,77

Spoljnotrgovinska razmjena po robama za period I-VI 2005. godine

I dalje najveći dio ostvarenog uvoza odnosi se na robe: metalnog sektora (mašine i uređaji i njihovi dijelovi, gvožđe i čelik, vozila, privredna vozila), nafta i naftni derivati, farmaceutski proizvodi, papir i karton te proizvodi od hartije, mlijeko i mliječni proizvodi, eterična ulja, proizvodi za ishranu, itd.

Najveće kompanije uvoznici: VW, ENERGOINVEST, HOLDINA, BH TELECOM, ORBICO, ENERGOPETROL, PODRAVKA d.o.o., CC HBC B-H d.o.o., GORENJE COMMERCE d.o.o., LURA d.o.o. itd.

Na ovih deset uvoznika otpada preko 35% ukupno ostvarenog uvoza privrede u Kantona Sarajevo za protekli period.

U ukupno ostvarenom izvozu najveće učešće imaju robe iz metalnog sektora, zatim električna energija, te drvo i prerade drveta, farmaceutska industrija, duhanska industrija, prehrambena industrija, itd.

Lideri u izvozu su kompanije: VW, ELEKTROPRIVREDA, STANDARD, ENERGOINVEST, SM BiH Ilijaš, KLAS, BOSNALIJEK, METAL d.o.o., UNIS-PRETIS, FDS, itd.

Na ovih deset izvoznika otpada preko 75% od ukupno ostvarenog izvoza privrede Kantona u posmatranom periodu.

Spoljnotrgovinska razmjena Kantona Sarajeva po zemljama najznačajnijim partnerima za preiod I- VI 2005. godine

I dalje najznačajniji spoljnotrgovinski partneri privrede Kantona Sarajevu su: Hrvatska, Njemačka, Slovenija, Austrija, Mađarska, Srbija i Crna Gora, Turska, Italija itd.

III - PRIJEDLOZI

Komora je tokom godine nadležnim državnim organima upućivala brojne inicijative za uspješnije rješavanje privrednih problema.

Iako je došlo do pozitivnog pomaka u odnosima pojedinih državnih organa prema inicijativama Komore (npr. Ministarstva privrede Vlade Kantona Sarajevo, kada je riječ o sufinansiranju izrade jednog broja razvojnih projekata, izdvajanje sredstava iz Budžeta Kantona za podsticanje privrednog razvoja i zapošljavanja i dr.) ipak u cjelini posmatrano ti odnosi nisu na zadovoljavajućem nivou.

Da bi se što bolje iskoristile razvojne mogućnosti Kantona Sarajevo, ostvarili uspješniji poslovni rezultati do kraja ove poslovne godine, te stvorila bolja osnova za privredni razvoj u narednom periodu, Komora predlaže sljedeće:

1. Nužno je ostvariti **daleko veći stepen saradnje i sinhronizacije u radu** svih organa i institucija u Kantonu Sarajevo u čijoj nadležnosti je rješavanje privredne problematike kako bi se popravilo teško stanje u pivredi. Ovo se posebno odnosi na saradnju Vlade Kantona Sarajevo - Komore i Sindikata, bez čije zajedničke aktivnosti nije moguće rješavati nagomilane probleme u privredi.

Protokol o saradnji, na čijem se donošenju radi već duži vremenski period, potpisali su Komora i Sindikat, dok Vlada iz nepoznatih razloga odugovlači njegovo potpisivanje, što usporava aktivnosti na rješavanju aktuelnih privrednih i socijalnih problema u Kantonu Sarajevo, ali bez obzira na to, imajući u vidu pogoršano stanje u privredi, saradnja nije na odgovarajućem nivou.

2. Ubrzati postupak za što brže **stavljanje u funkciju novčanih sredstava namijenjenih razvoju privrede i podsticanju zapošljavanja u Kantonu Sarajevo**. Veoma je pozitivno što je Vlada Kantona Sarajevo izdvojila jedan dio novčanih sredstava ostvarenih prodajom preduzeća za razvoj privrede i što JU "Služba za zapošljava-

nje Kantona Sarajevo" iz svojih izvora finansira više programa i aktivnosti za podsticanje i održavanje više stope zaposlenosti, ali nije dobro što se ta sredstva dugo drže neaktivirana zbog pretjeranog administriranja i nedovoljno efikasnog rada nadležnih organa i službi.

Bržim stavljanjem u funkciju ovih sredstava obezbijedila bi se dinamičnija aktivnost privrednih subjekata do kraja godine, a to bi bila dobra osnova za još veće izdvajanje novčanih sredstava iz budžeta Kantona Sarajevo i JU "Službe za zapošljavanje KS" za ove namjene u 2006. godini.

3. Zbog izuzetno teške i složene situacije u oblasti građevinarstva nužno je **dinamiziranje priprema i stvaranje uslova za realizaciju kapitalnih investicija** koji su predviđeni u programu rada Vlade i u Budžetu Kantona Sarajevo za 2005. godinu. Kašnjenje u realizaciji ovih investicija ima negativnog odraza na ukupnu privrednu aktivnost u Kantonu Sarajevo i rješavanje problema nezaposlenosti.

4. Zavodi za statistiku i informatiku trebaju uložiti više napora za **sinhronizovanje i objavljivanje ključnih parametara poslovanja privrede**. Na taj način korisnici ovih pulikacija imali bi mogućnost da na osnovu pouzdanih podataka koji su vremenski usklađeni analiziraju stanje privrede i iznalaze adekvatna rješenja za poboljšanje stanja u privredi.

Za adekvatno sagledavanje stanja privrede od ključne važnosti je **raspolaganje sa finansijskim pokazateljima poslovanja privrede**. U tom smislu od velike važnosti su informacije sa kojima raspolaže Agencija za finansijske, informatičke i posredničke usluge, koje bi trebala redovno objavljivati, jer se radi o informacijama od opšteg društvenog značaja.

Web adrese koje nude istraživanje tržišta IKT (informatičke i telekomunikacione tehnologije)

1. <http://www.totel.com>

Sajt daje uvid u pojedinačne informacije, izvještaje i analize tržišta telekomunikacija po odabranim zemljama ili regionima iz preko 100 zemalja svijeta. Profili svih većih telekomunikacionih i broadcasting kompanija date su na osnovu najnovijih informacija ključnih sudionika tog tržišta. Ove analize se plaćaju, a cijena zavisi od vrste analize.

Primjer izvoda iz izvještaja o tržištu telekomunikacija sa ove stranice:

Bosnia and Herzegovina - Telecoms Market Overview & Statistics
This report gives a brief overview of the Bosnian telecom sector which, since the Dayton Agreement, has been divided into three regions, with three monopoly operators each catering for a region and ethnic group. The report describes the slow but definite progress that has been made towards national competition with the establishment of a national regulatory body and the award of national GSM licences, a process accompanied by much controversy.
Last Update: 8 Feb 2005 Number of Pages: 10
Single User: USD \$50.00 ex-GST

2. <http://changewaveresearch.ecnext.com>

Sajt daje analize i statističke podatke iz oblasti telekom industrije identifikujući promjene u ovoj industriji, kompanijama, a koristeći mrežu hiljadu poslovnih ljudi i profesionalaca iz više od 20 industrijskih grana. Istraživanja i business intelligence sistemi obuhvataju aktuelni vremenski period, određuju buduće performanse proizvoda i kompanija.

3. www.insight-corp.com

Sajt Insight daje istraživanja tržišta, analize stanja konkurencije, analize za podršku strateškom odlučivanju u oblasti telekom industrije; telekom cariera, dobavljače opreme za prenos i spajanje, isporučioce platformi, softverske firme itd.

4. www.frostandsullivan.com www.frost.com

Frost & Sullivan je portal IKT i interaktivni izvor informacija za ovu industriju i predstavlja aktivnosti

firme sa više od 45 godina iskustva u istraživanju tržišta i izradi strategija za razvoj i rast industrijskih grana. Portal omogućava brz i lak pristup posljednjim novostima iz industrije, konkurencije, kupaca i daje nove ideje za pomoć razvoju biznisa, kao i kvalitativne i kvantitativne informacije o tržištu uključujući: veličinu tržišta i prognoze rasta, benchmarking konkurencije, trendove na tržištu po tehnologijama, krajnjim korisnicima, distributerima, tržištima, kao i analize i strategije cijena, distribucije, vertikalnog marketinga.

5. www.pyramidresearch.com

Ovaj sajt daje zadnje globalne izvještaje o telekom firmama, medijima i strateškim tehnologijama. Sadrži istraživanja koja uključuju; predviđanja, preglede, izvještaje, perspektive i još puno toga. Daje konsultantske usluge kod izbora izvođača, dobavljača i investitora u ovim oblastima, kao i konsultacije iz finansija i privrede u cilju identifikacije mogućnosti rasta firme. Istraživanja su rađena za više od 100 zemalja širom svijeta, a mreža obuhvata preko 8000 istraživača. Analize tržišta obuhvataju nacionalna tržišta i tržišta regija, sa predviđanjima trenda korisnika fiksne i mobilne telefonije u narednih 5 godina.

6. www.business-advantage.com

Sajt daje B2B istraživanja, marketing i menadžment konsalting širom svijeta u oblasti IT i telekomunikacija, kao i usluge baze podataka iz marketinga.

R. Mandić

CBS BANK DD SARAJEVO

Hidajeta Šahinović, izvršni direktor CBS Bank Sarajevo

CBS Bank d.d. Sarajevo osnovana je 1993. godine pod nazivom KB Šahinpašić d.d. Sarajevo. Od 2000. godine posluje pod nazivom Commercebank d.d. Sarajevo, a pod sadašnjim imenom posluje od 2003. godine.

Kako smo saznali od izvršnog direktora CBS Bank Sarajevo gospođe Hidajete Šahinović, ova banka u proteklih 11 godina bilježi kontinuirani trend rasta i uspješnog poslovanja. 2000. godine postaje članica skupine Nove Ljubljanske banke, koja broji 39 članica i jedna je od najbolje rangiranih banaka na području jugoistočne Evrope. Preko Skupine NLB Banka je uključena u mrežu i korespondentne odnose sa 1300 banaka u cijelom svijetu. Koristeći potencijale skupine, Banka je u potpunosti osposobljena za pružanje kvalitetnog bankarskog servisa i finansijsku podršku najsloženijim projektima.

Vlasnička transformacija je okončana u decembru 2002. godine. Ukupni dionički kapital Banke iznosi 19.8 miliona KM sa sljedećom vlasničkom strukturom: 60% LHB Internationale Handelsbank Frankfurt i 40% Banka Domžale Slovenija.

Godine 2001. Banka dobija licencu za obavljanje platnog prometa, a aprila 2003. godine i certifikat Agencije za osiguranje depozita.

CBS je banka univerzalnog tipa i kao takva jednako je orijentisana kako na privredu, tako i na poslovanje sa stanovništvom.

Nudi široku lepezu bankarskih usluga – od depozitnog do kreditnog poslovanja.

“Posebno ističemo da je ova Banka među prvim na području BiH uvela elektronsku banku, čime je svoje poslovanje uskladila potrebama klijenata”, ističe gđa Šahinović.

Banka je razvila i kartično poslovanje i klijentima nudi sljedeće vrste kartica: MasterCard Standard i MasterCard BusinessCard, Maestro/Cirrus, te ISIC Maestro karticu namijenjenu studentima, koja svojim korisnicima donosi niz pogodnosti u BiH i širom svijeta i vrijedi kao međunarodno priznati ID dokument.

U dosadašnjem radu Banka je uspješno odgovorila na sve zahtjeve vanjskih regulatornih institucija i prilagođavala se novim tržišnim uslovima privređivanja. Struktura klijenata je različita - od malih i srednjih preduzeća, pa do velikih sistema koji su uspjeli u uslovima tranzicije i procesa privatizacije obezbijediti značajnu ulogu u bosanskohercegovačkoj privredi.

Poslovni rezultati

U svom dosadašnjem radu, kako je već naglašeno, Banka bilježi kontinuirani rast. Uporedni podaci 2003/2004. godina pokazuju povećanje bilansne sume za 24%, kreditnog portfolija za 25%, te depozita za 44%.

Trend rasta, mada umjereniji, saglasno Planu Banke za 2005. godinu nastavio se i ove godine. Prema pokazateljima, rast bilansne sume u prvih 6 mjeseci 2005. godine veći je za 10% u odnosu na 31.12.2004. godine.

Specifičnosti i prednosti

“Prednost naše Banke vidimo u sinergijskim mogućnostima skupine Nove Ljubljanske banke, koji daje mogućnost finansijske podrške značajnijih razvojnih projekata”, naglašava gđa Šahinović.

Preduzećima koja se već nalaze ili žele ući na bosanskohercegovačko tržište, zaposleni u CBS Bank nude cjelovite bankarske usluge i savjete.

U CBS Bank klijent dobija svog ličnog bankara koji je njegov savjetnik i glavna veza za sve poslovne odnose sa bankom.

Bankarski sektor u Bosni i Hercegovini

Bankarski sektor je, generalno posmatrajući, prema mišljenju gđe Šahinović, jedan od najuređenijih segmenata i najstabilniji dio bosanskohercegovačke ekonomije i kao takav predstavlja čvrst oslonac za dalji privredni razvoj zemlje. To je postigao kvalitetnim aktivnostima u svim segmentima i nivoima svog poslo-

vanja, a u skladu sa zakonskom regulativom i odlukama nadležnih institucija.

Kako ističe, značajnu ulogu u razvoju bankarskog sektora odigrala je Centralna banka BiH, kao i entitetske agencije za bankarstvo, te Agencija za osiguranje depozita.

U narednom periodu trebalo bi se ići ka okrušnjavanju bankarskog sektora i njegovom kapitalnom jačanju. Za dugoročnu stabilnost bankarskog sustava BiH potrebna je potpuna integracija bh ekonomskog tržišta, zaštita prava kreditora i investitora, jasno definisani porezni propisi.

U cilju objedinjavanja finansijskog tržišta, koje će omogućiti i ujednačavanje poslovanja u drugim sektorima, objedinjavanje supervizije nad komercijalnim bankama od strane CB BiH je jedan od bitnih elemenata.

Ograničenja

Pojedini zakonski limiti predstavljaju najveće ograničenje za efikasno poslovanje banaka. Većina zakonskih propisa vezanih za bankarstvo donesena je bez aktivnog učesća poslovnih banaka. Formiranjem jedinstvenog Udruženja banaka na nivou Bosne i Hercegovine trebalo bi da se i u ovom segmentu postigne određeni napredak.

Međutim i nedovoljan broj kvalitetnih klijenata, kako pravnih tako i fizičkih lica, predstavlja problem sa kojim se banke suočavaju.

Pravila igre

U CBS Bank vjeruju da kvalitetan pristup banke svakom klijentu može samo da poveća povjerenje u bankarski sektor i da depozitarima i vlasnicima daje sigurnost da se njihovim novcem kvalitetno upravlja.

“U ovakvim uslovima privređivanja, kada nemamo jedinstveno ekonomsko tržište i kada nisu decidno precizirana pravila ponašanja privrednih subjekata, banka mora izgraditi sistem kojim će prije stupanja u poslovni odnos ispitati bonitet klijenta i njegovu kreditnu sposobnost. Dakle, pravila igre moraju da postoje, ona su konačno definisana i zakonskim aktima i odlukama Agencije za bankarstvo i to trebaju prihvatiti i klijenti koji se obraćaju banci po bilo kom osnovu”, dodaje gospođa Šahinović.

Pravci razvoja CBS Banke

CBS Bank pristupila je uvođenju novog informacionog sistema, čime će još više poboljšati rad banke u svim segmentima, a klijentima pružiti usluge na još brži i efikasniji način.

“U narednom periodu cilj nam je da izgradimo poslovnu mrežu koja će pokrivati cijelu teritoriju Bosne i Hercegovine. U segmentu kartičnog poslovanja planiran je početak uvođenja POS terminala, implementacija projekta «POS cash advance» na šalterima Banke, čime će se stvoriti preduslovi za finalizaciju usluga kroz instalaciju POS terminala u trgovačkoj mreži”, ističe gđa Šahinović.

Misija CBS Bank se ogleda u kreiranju svjetlijeg okruženja i budućnosti građana BiH kroz podršku proizvodnji, pri čemu je prioritet dat projektima koji su zasnovani na maksimalnom korištenju domaćih resursa koji predstavljaju komparativnu prednost bosansko-hercegovačke privrede kao: proizvodnja zdrave hrane, mineralne vode, proizvodnja i prerada mlijeka i mesa, proizvodnja električne energije, drvna industrija, trgovina i turizam.

Tu je i podrška firmama u procesu privatizacije, kao i finansiranje rekonstrukcije poslovanja privatiziranih kompanija, te podrška onim državnim kompanijama koje su se uspjele vratiti na tržište zahvaljujući prepoznatljivom kvalitetu proizvoda i usluga.

E. Baždar

Alternativa sudskom rješavanju sporova

Medijacija u Bosni i Hercegovini

*Do polovine marta 2005. godine, od ukupno 297 održanih medijacija,
142 su zaključene sporazumom stranaka u sporu.*

Nosilac ideje i aktivnosti kojom je počeo proces uvođenja medijacije u Bosni i Hercegovini bilo je Udruženje medijatora u Bosni i Hercegovini. Ideja se počela realizirati stvaranjem pravnih okvira i promocijom medijacije kao alternativnog načina rješavanja sporova.

Saradnja sa Kanadskim institutom za rješavanje sukoba (CICR) i SEED-om

Ideja o medijaciji u našoj zemlji potekla je od grupe polaznika obuke „Treća neutralna strana” koju je realizovao **Kanadski institut za rješavanje sukoba (CICR)**. Osim obuke, Kanadski institut je inicirao i pomogao pripreme za osnivanje Udruženja medijatora u BiH, kao i održavanje osnivačke skupštine. Udruženje medijatora u BiH osnovano je u martu 2002. godine, na osnivačkoj skupštini koja je održana u Tuzli. Tada je izabrano upravljačko tijelo i doneseni osnivački akti Udruženja. Udruženje medijatora u BiH je registrovano 5. novembra 2002. godine pri Ministarstvu civilnih poslova i komunikacija BiH.

Osnovni ciljevi Udruženja medijatora u BiH bili su stvaranje uslova za uvođenje medijacije u BiH prilikom rješavanja sporova, te edukacija zaposlenih u pravosuđu, privrednim i drugim organizacijama o procesu medijacije, a jedan od strateških ciljeva je bio smanjenje opterećenosti sudova u BiH. Za uvođenje medijacije u BiH interes je iskazao i SEED (Southeast Europe Enterprise Development) koji je pokrenuo projekt uvođenja alternativnog rješavanja sporova (**ADR projekt**), Udruženje medijatora u BiH je počelo partnerstvo sa SEED-om u januaru 2003. godine, da bi već u aprilu 2003. godine partneri potpisali Sporazum kojim je predvi-

đen zajednički rad na uvođenju medijacije kao alternativnog rješavanja sporova u BiH (izrada Nacrta zakona o postupku medijacije, provođenje Programa obuke o medijaciji, izrada Metodologije za provođenje pilot projekta u sudovima i provođenje pilot projekta, javna kampanja radi popularizacije medijacije i pružanje tehničke i finansijske pomoći Udruženju medijatora u BiH).

Izrada zakona o postupku medijacije i prvi treninzi

Nakon potpisivanja partnerskog sporazuma sa SEED-om, formirana je radna grupa za izradu zakona o postupku medijacije. Zakon je usvojen u junu 2004. godine, a objavljen je u Službenom glasniku BiH br. 37/04. Ovaj Zakon regulisao je postupak medijacije, principe i ulogu medijatora u procesu i rokove, ukoliko je sudski postupak u toku. Međutim Zakon je bio nedorečen u članu 1. stav. 2, jer nije precizno utvrdio da će se poslovi medijacije posebnim zakonom prenijeti na Udruženje ili udruženja po proceduri utvrđenoj tim zakonom.

Do septembra 2004. godine program „Treća neutralna strana” Kanadskog instituta za rješavanje sukoba (CICR) bio je jedini višednevni program obuke za buduće medijatore. Treneri Udruženja medijatora u BiH koji su ujedno i treneri Kanadskog instituta, su prema tom programu (a za potrebe ADR projekta) realizirali 6 treninga u oktobru i novembru 2003. godine za 120 polaznika, među kojima je bilo više od 70 % sudija. U decembru 2003. godine treneri Udruženja su u saradnji sa CICR vodili trening za Centar za edukaciju sudaca i tužitelja FBiH, a u drugoj polovini 2004. godine, na poziv SEED-a, a u saradnji sa CICR, treneri Udruženja

su učestvovali u edukacijama za sudije i pravnike u Makedoniji i Srbiji.

U toku 2005. godine, SEED, Udruženje i Privredna komora Kantona Sarajevo proveli su obuku o medijaciji (4 petodnevna seminara).

Izrada vlastitog programa obuke

Krajem 2003. godine članovi Upravnog odbora Udruženja počeli su planirati aktivnosti na izradi prvog domaćeg programa obuke o medijaciji. Od marta do septembra 2004. godine tim za dizajn programa radio je na izradi i usavršavanju programa i pratećih priručnika. Nakon sedam mjeseci dizajnirana su 4 programa obuke sa pratećim priručnicima:

„Medijacija – obuka za medijatore”

(petodnevni program obuke gdje se polaznici upoznaju sa teorijom konflikata, načinima alternativnog rješavanja sporova, medijacijom i pregovaranjem. Teorijsku obuku prate i praktične vježbe simulacije medijacija)

„Medijacija – obuka za trenere”

(petodnevni kurs za članove Udruženja medijatora koji žele da postanu certifikovani treneri).

„Medijacija – obuka za sudije i advokate”

(dvodnevna obuka za sudije i druge zainteresovane korisnike koji žele da detaljnije saznaju o zakonskim rješenjima u oblasti medijacije)

„Medijacija – seminar za krajnje korisnike”

(jednodnevni seminar za širu javnost o medijaciji).
U julu 2004. godine održan je prvi trening za trenere prema novom programu obuke.

Model medijacije u Bosni i Hercegovini

Prema zakonskim rješenjima u BiH je predviđena **neobavezna vansudska medijacija**. To znači da se **stranke u sporu mogu sporazumjeti da prije pokretanja sudskog spora pokušaju spor riješiti u postupku medijacije**. Dakle pokretanje procesa medijacije za rješavanje spora je stvar dobrovoljnosti. Stranke saglasno odlučuju po sopstvenoj inicijativi ili na inicijativu suda. Ostaje im mogućnost vraćanja u sudski proces ako ne dođe do sporazuma u postupku medijacije.

Zakon je predvidio *obavezu suda da odloži sudsko ročište za period ne duži od 30 dana, ukoliko se stranke saglase da pokušaju riješiti spor medijacijom*. Stranke saglasno biraju medijatora sa liste koju utvrđuje Udruženje. Postupak medijacije se pokreće pismenim ugovorom o medijaciji kojeg potpisuju stranke u sporu i medijator. Sporazum o nagodbi zaključen pred medijatorom ima snagu izvršne isprave, što omogućuje strankama da bez vođenja dugog sudskog postupka, u slučaju neispunjenja sporazumom preuzetih obaveza od strane suprotne strane, mogu pred sudom da pokrenu postupak prinudnog izvršenja.

Principi medijacije

Medijacija se prije svega zasniva na opšte važećim principima za ovaj oblik alternativnog rješavanja sporova. Tu se prije svega ima u vidu **princip povjerljivosti** (izjave stranaka u postupku medijacije da se bez njihovog odobrenja informacije ne mogu koristiti u bilo kom drugom postupku, a sve informacije saopštene medijatoru moraju biti zadržane u tajnosti). **Princip jednakosti** podrazumijeva jednak odnos medijatora prema strankama i ravnopravan status u procesu medijacije. Priroda postupka medijacije podrazumijeva hitnost i efikasnost. Medijator ne može strankama nametnuti rješenje spora. Nagrada i naknada troškova medijatoru će

biti propisana aktom Udruženja. Strane snose ove troškove podjednako.

Uslovi za bavljenje medijacijom

Medijacijom se mogu baviti sve osobe koje ispunjavaju opšte uslove za zapošljavanje, uz posebne uslove koji se odnose na stručnu spremu, završenu obuku i registrovanje medijatora. Bavljenje medijacijom je dostupno, što se tiče školske spremne, onim licima koji imaju završenu visoku stručnu spremu.

Pilot projekti – u Osnovnom sudu Banja Luka i Općinskom sudu Sarajevo

Osnovni sud Banja Luka odabran je za provođenje Pilot projekta o medijaciji. U ovom sudu svaki sudija je u prosjeku zadužen za 3.000, a orijentaciona mjesečna norma na ovim poslovima je 26 predmeta. Formiran je Centar za medijaciju na lokaciji Osnovnog suda Banja Luka kojeg bi koristili medijatori. Pilot projekt koordinira Program za razvoj poduzetništva u Jugoistočnoj Evropi (SEED), a Kanadski institut obezbjeđuje mentorstvo za medijatore i savjetodavnu podršku. U Centru za medijaciju Banja Luka do 16 jula 2004. godine, od **ukupno 55 održanih medijacija, 23 su riješene postizanjem sporazuma**. To predstavlja više od 42 % održanih medijacija. **Ukupna vrijednost deblokiranih sredstava u riješenim privrednim sporovima je oko 2 miliona KM. Noviji podaci još više ohrabruju. Do polovine marta 2005. godine, od ukupno 297 održanih medijacija, 142 su zaključene sporazumom stranaka u sporu. To predstavlja 69 % od ukupnog broja održanih medijacija, što rezultate svrstava u prosjek zapadnih zemalja (sa znatno dužim iskustvom u ovoj oblasti). Ukupna vrijednost deblokiranih sredstava u riješenim sporovima putem medijacije iznosi 3.376.950 KM.**

27. aprila 2005. godine Općinski sud Sarajevo, Udruženje

medijatora u BiH i SEED potpisali su tripartitni Memorandum o saradnji, označavajući početak drugog po redu Pilot projekta uvođenja medijacije u BiH. Ovaj sud je sa velikim brojem zaostalih predmeta (cca 112.000) bio veliki izazov za partnere da pokrenu Pilot projekt kako bi se i u ovom sudu sporovi rješavali putem medijacije.

Predstavnički dom Parlamenta BiH usvojio je sredinom 2005. godine „Zakon o prijenosu poslova medijacije na udruženje medijatora” („Sl. Glasnik BiH”, broj 52/05) kojim je uređena procedura prijenosa poslova medijacije na „Udruženje medijatora u BiH”, s tim da, kada i ako kod Ministarstva pravde BiH, nakon stupanja na snagu ovog Zakona bude registrirano jedno ili više novih udruženja medijatora za područje cijele BiH, dopunama ovog Zakona će se poslovi medijacije prenijeti i na novoosnovano udruženje ili udruženja koja, nakon što budu uredno registrirana u nadležnom ministarstvu, podnesu zahtjev Ministarstvu pravde BiH. Poslovi medijacije vrše se u skladu sa Zakonom o postupku medijacije („Sl. Glasnik BiH” broj 37/04).

SEED će nastaviti podržavati razvoj medijacije u BiH u saradnji sa Udruženjem medijatora u BiH i drugim organizacijama, jer su odobrena dodatna novčana sredstva od strane Kanadske agencije za međunarodni razvoj (CIDA) do kraja marta 2006. godine u iznosu od 600.000 US dolara.

Zainteresovani privrednici mogu naći još aktuelnih i korisnih informacija na web strani Udruženja medijatora u BiH: www.umbih.co.ba

S obzirom da je medijacija veoma razvijena i u Velikoj Britaniji gdje medijaciju provodi Centar za efektivno rješavanje sporova (CEDR) dajemo i adresu njihove web strane, kako bi medijatori i privrednici mogli dobiti više informacija: www.cedr.co.uk

F. Podrug

VIJESTI ... EU I WTO ...

PRIORITETI REGIONALNOG FINANCIRANJA BIH DOBIVA 49,4 MILIJUNA EURA

Sporazum o financiranju kroz CARDS 2005 koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu potpisan je 25. jula, a potpisnici su Adnan Terzić i Michael B. Humphreys. Sporazumom je predviđeno financiranje u vrijednosti 49,4 milijuna eura od čega je za demokratsku stabilizaciju predviđeno 3,1 milijun eura, za proces jačanja institucija i reformu javne uprave 31,4 a za podršku ekonomskom i socijalnom razvijaju 14,4 milijuna.

ZABRANA REKLAMIRANJA DUHANSKIH PROIZVODA

Parlament i Komisija Evropske unije izglasali su Odluku o zabrani reklamiranja duhanskih proizvoda koja je stupila na snagu 31. jula. Prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije godišnjemire čak 650.000 ljudi od bolesti povezanih sa pušenjem.

IZABRAN NOVI GLAVNI DIREKTOR WTO-A

Od 1. septembra dužnost glavnog direktora WTO-a obnašat će gospodin Pascal Lamy koji je posljednjih pet godina proveo na mjestu povjerenika Europske komisije za trgovinu.

SRBIJA I CRNA GORA ODVOJENO U ČLANSTVO WTO-a

Glavna skupština WTO-a održana početkom godine prihvatila je odvojene zahtjeve za pristup u članstvo od strane Srbije i Crne Gore. Osnovane su i dvije radne grupe koje će raditi na pripremi pregovora.

LIBERALIZACIJA TRGOVINE USLUGAMA

U EU sektor usluga osigurava više od dvije trećine BDP-a i radnih mjesta. Pregovori o daljoj liberalizaciji trgovine uslugama počeli su 2000. godine i uključeni su u multilateralni trgovinski krug pregovora pod nazivom RAZVOJNI KRUG IZ DOHE. Prema Ministarskoj deklaraciji iz januara 2001. kojom je započeo Razvojni krug iz Dohe, EU je početkom 2005. predstavila nove zahtjeve koji se odnose na sektore profesionalnih usluga, telekomunikacija, poštanskih usluga i usluga dostave, distribucije, građevinarskih i usluga inženjeringa, financijske usluge, zaštitu okoliša, turizam, usluge transporta, energije te usluge novinskih agencija.

Prema Svjetskoj banci pregovori u području usluga imaju veliko značenje za zemlje u razvoju te bi liberalizacija u tom području do 2015. godine mogla osigurati šest bilijuna dolara prihoda. To je čak četiri puta više nego što se dobilo liberalizacijom trgovine robnim dobrima.

Pripremila: Dubravka Bošnjak

Izvori: www.europa.eu.int, www.biznet.hr, www.wto.org

Tenderi EU raspisani za BiH

Na web stranici EU www.europa.eu.int/comm/europaaid/tender/data mogu se pronaći informacije o aktuelnim tenderima u BiH. Predstavljamo Vam neke od njih:

IZGRADNJA GRANIČNOG PRIJELAZA BOSANSKI ŠAMAC

Sredstva: 3,500,000 EUR
Status: otvoreni do 12.09.2005.
Vrsta ugovora: pružanje usluga

NABAVKA ZA RECIKLIRANJE OTPADA

Status: otvoren do 03.10.2005.
Vrsta ugovora: nabavka opreme

JAČANJE SPOSOBNOSTI ISO-A I TRANSCO-A U BIH

Sredstva: 1,000,000 EUR
Status: otvoren do 05.09.2005.
Vrsta ugovora: tehnička pomoć

IZGRADNJA GRANIČNOG PRIJELAZA GRADINA-JASENOVAC

Status: otvoren do 17.10.2005.
Vrsta ugovora: ugovor o izvođenju radova

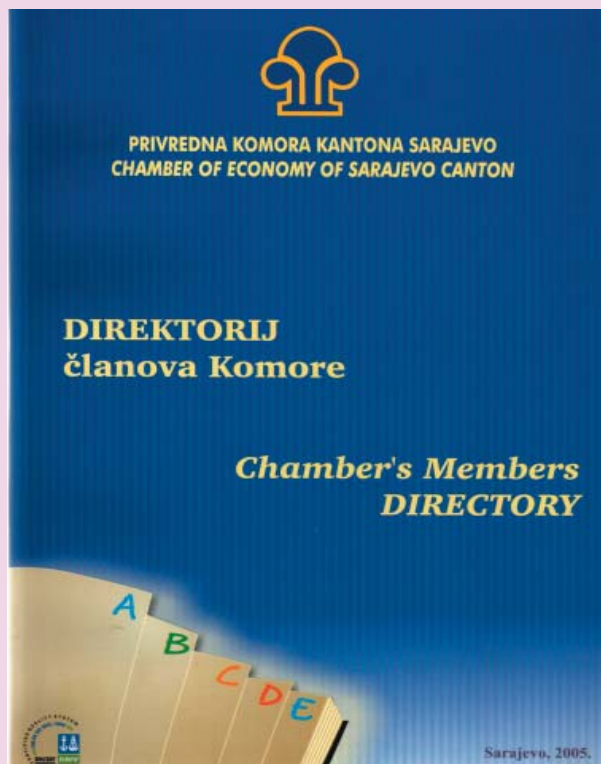
Nova publikacija

Direktorij članova Komore

Privredna komora Kantona Sarajevo nastavlja već ustaljeno prezentiranje privrednih društava putem izdavanja "Direktorija" sa ciljem omogućavanja da se i ovim putem pomogne bržem uspostavljanju novih i razvoju postojećih kontakata i saradnje sa potencijalnim partnerima u zemlji i inozemstvu.

Iako postoje razne baze podataka o privrednim društvima, bankama, osiguravajućim kućama i dr., još uvijek se osjeća nedostatak aktuelnih informacija o privrednim subjektima koji djeluju na području Kantona Sarajevo. Stoga Komora na ovaj način želi pružiti dovoljno kvalitetnih i pouzdanih informacija o svojim sadašnjim i potencijalnim članovima, kako bi se, između ostalog, privukao i što veći interes domaćih i stranih partnera radi investiranja i uspostavljanja novih oblika dugoročne poslovne saradnje.

U "Direktoriju" se nalaze podaci o 519 privrednih društava, kao i o 8 potencijalnih članova PKK Sarajevo, koje čine preko 70% ekonomske snage Kantona Sarajevo. Informacije u "Direktoriju" sadrže, pored osnovnih podataka o firmi, registrovanu djelatnost i djelatnost kojom se danas bave, kao i o proizvodima i uslugama koje pružaju. Pomenuti podaci razvrstani su po općinama u kojima je sjedište firme, kao i po Standardnoj klasifikaciji djelatnosti i abecednom redu. "Direktorij" je štampan dvojezično, na bosanskom i engleskom jeziku.

Oglašavajte se u Glasniku !

CIJENA U KM

	članovi		nečlanovi	
1/5 stranice	50		75	
1/4 stranice	70		100	
1/3 stranice	100	+ 50%	150	
1/2 stranice	150	kolor	220	+ 50% kolor
1/1 stranice	200		300	

Cijena na koricama uvećava se za 20% prema gore specificiranim veličinama

Napomena: U cijenu nije uračunat porez na promet usluga u visini 10%
Za više informacija, obratite se na tel: 25 01 44 fax: 25 01 36,

e-mail: elvirab@pksa.com.ba

KARTICA ZA 5

U nastojanju da Vam kreditnu karticu učini maksimalno korisnom CBS Bank dd, Sarajevo je smanjila minimalni iznos koji ste mjesečno obavezni platiti na ime povrata duga nastalog korištenjem kreditne kartice na samo 5% od ostatka duga.

Ne zaboravite da Vašu MasterCard karticu možete koristiti na više hiljada prodajnih mjesta u Bosni i Hercegovini, te na 24 miliona lokacija širom svijeta.

Sa kreditnom karticom CBS Bank Vaš novac je uvijek uz Vas.

TROŠITE 100% MJESEČNO VRAĆAJTE SAMO 5%

CBS Bank dd, Sarajevo, Džidžikovac 1/1, (033) 720 300

Ekspozitura Markale, Mula Mustafe Bašeskije 12, (033) 251 142 • Ekspozitura Dobrinja, Mustafe Kamečića 7 (033) 775 352 • Agencija "WISA", Kurta Schorka 7, (033) 767 630
Filijala Tuzla, Klosterska 19, (035) 249 201 • Agencija Mercator Tuzla, II Korpusa ABiH bb, (035) 301 668 • Filijala Zenica, Poslovni centar Roma II, (032) 444 450
Filijala Goražde, Kulina bana bb, (038) 227 427 • Filijala Vitez, Petra Kralja Krešimira IV bb, (030) 714 151 • Šalter Travnik, Bosanska bb, (030) 540 561
Filijala Mostar, Zagrebačka lamela 16A, (036) 333 697 • Šalter Mostar, Alekse Šantića 1, (036) 580 139 • Ekspozitura Čapljina, Ante Starčevića 25, (036) 808 815